

Arbejdsretsloven – med kommentarer
2. udgave, 1. oplag

© 1997 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse eller
mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf er
uden forlagets skriftlige samtykke ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Tryk: Gentofte Tryk
Indbinding: Damm's Bogbinderi, Randers

Printed in Denmark 1997
ISBN 87-574-2553-1

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Gothersgade 133
Postboks 2126
1015 København K

Telefon: 33 95 97 00
Telefax: 33 95 99 97
e-mail: fl@djoeef.dk

Homepage: <http://www.djoeef.dk/flhome.htm>

Indholdsfortegnelse

Forord	15
Litteratur og forkortelser	17
Lov nr. 183 af 12. marts 1997 om Arbejdsretten	19
Indledning	27
1. Arbejdsretsloven og den kollektive arbejdsrets øvrige grundregler .	27
2. Arbejdsretten	28
Arbejdsretten som domstol	28
Arbejdsretten ctr. voldgiftsret	29
3. Den kollektive overenskomst	31
4. Rets- og interessekonflikter	33
5. Arbejdsrettens opgaver uden for arbejdsretsloven	34
6. Arbejdsretsloven historisk set	35
Lovforslag om arbejdsretter og enighedskamre	35
Den permanente voldgiftsret.	
Lov om vidneførsel for arbejds-voldgiftsretter	35
Loven om Den faste Voldgiftsret	36
Arbejdsretsloven af 1964	36
Arbejdsretsloven af 1973 (1973-loven)	37
Debatten om arbejdsretslovens forenelighed med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)	37
Udvalget om Revision af lov om arbejdsretten (1996-udvalget)	42
Kommentarer til arbejdsretslovens enkelte bestemmelser	43
§ 1	43
(1) Arbejdsretten	43
(2) Arbejdsrettens domsmyndighed	43
(3) Arbejdsrettens domicil	43
§ 2	44
(1) Suppleanter	44
(2) Formandskabet	44

§ 3	45
(1) <i>Arbejdsrettens sammensætning</i>	46
Fagdommerne beskikkes af arbejdsministeren efter indstilling af bestemte organisationer og offentlige arbejdsgivere	46
Særligt om arbejdsretssparter, der ikke har del i retten til at indstille fagdommere	47
Fagdommernes vederlag	47
(2) <i>Arbejdsministeren beskikker på egen hånd, hvis indstilling ikke fremkommer</i>	47
§ 4	48
(1) <i>Formandskabet</i>	48
Formandskabets vederlag	48
(2) <i>Betingelserne for at være dommer</i>	48
§ 5	50
(1) <i>Arbejdsrettens sekretariat</i>	50
§ 6	51
(1) <i>Arbejdsrettens dommers habilitet, generelt</i>	51
Formandskabets habilitet	51
Fagdommers habilitet	51
Særligt om habilitetsspørgsmål vedrørende fagdommere udpeget efter indstilling af DA eller LO	52
Særligt om habilitetsspørgsmål vedrørende fagdommere udpeget efter indstilling fra andre organisationer m.v. end DA og LO	54
(2) <i>Habilitetsindsigelse må fremsættes hurtigt</i>	55
§ 7	56
(1) <i>Arbejdsrettens sammensætning i de enkelte sager</i>	56
Ikke længere konstituerede fagdommere	57
(2) <i>Sagernes fordeling mellem de enkelte retsformænd</i>	57
§ 8	58
(1) <i>Udvidet formandskab</i>	58
(2) <i>Adgangen til at kræve Arbejdsretten sammensat uden fagdommere</i> ..	59
§ 9	60
(1) <i>Arbejdsrettens kompetence, generelt</i>	61
Præjudicielle spørgsmål af almindelig formueretlig karakter	61
Selskabsretlige spørgsmål	64
Særligt om præjudicielle lovfortolkningsspørgsmål	64
Næppe alle lovfortolkningsspørgsmål henhører under de almindelige domstole	66
Særligt om virksomhedsoverdragelsesloven	67

Fortolkning af kollektiv overenskomst som præjudicielt spørgsmål ved de almindelige domstole	68
Trediemands indsigelse mod kollektiv overenskomst	68
Sager om ansættelsesvilkår m.v., der reguleres ved lov	69
Spørgsmål om kollektive overenskomsters lovlighed	70
Særligt om arbejdsretlige spørgsmål i konkursager	70
(2) <i>Frister</i>	71
(3) <i>Brud på og fortolkning af hovedaftaler</i>	71
Brud på fredspligten	71
Fredspligtsbrud fra lønmodtagersiden. Overenskomststridig strejke .	72
Den normale procedure for behandlingen af overenskomststridige strejker	72
Arbejdsstandsning i medfør af Normens § 5, stk. 2	73
Strejkearbejde og sympatikonflikter	73
Andre fredspligtsbrud fra lønmodtagerside	74
Overenskomststridig blokade	74
Fysisk blokade	75
Fredspligtsbrud fra arbejdsgiversiden. Overenskomststridig lock-out	75
Sager, hvor overenskomststridig lock-out er statueret	76
Sager, hvor overenskomststridig lock-out ikke er statueret	77
Overenskomststridig boykot	79
(4) <i>Brud på kollektive overenskomster, der ikke er hovedaftaler</i>	80
Sager om brud på lønmodtageres individuelle overenskomstbaserede rettigheder	81
Underbetalingssager	81
Afskedigelse og bortvisning	82
Sager om elever	82
Sager om brud på overenskomstparternes rettigheder	82
Sager om påstået brud på overenskomstbestemmelse om orientering af lønmodtagerorganisation forud for opsigelse af ansatte	82
Brud på pligt til at orientere tillidsrepræsentanter	83
Brud på lokalaftale	84
Brud på eksklusivaftale	85
Entrepriseaftaler som omgåelse af kollektive overenskomster	85
Manglende efterlevelse af mæglingssmødeførelse	86
(5) <i>Arbejdsretsloven gælder ikke for tjenestemænd</i>	86
(6) <i>Konflikters lovlighed</i>	87
Konfliktvarslers formelle lovlighed	87
Konflikters materielle lovlighed	89
Kampskridt anset som stridende mod fredspligten	90

Kampskridt ikke anset som stridende mod fredspligten	91
Kampskridt på områder, der er overenskomstdækket	92
Konkurrerende fagforbund tilhører samme hovedorganisation	92
Konkurrerende fagforbund tilhører ikke samme hovedorganisation	93
Kampskridt på områder, der ikke er overenskomstdækket	94
Konflikt fundet lovlig, da indsigelse om, at der forelå overenskomstdækning, blev forkastet	94
Kampskridt ulovligt, da interessen ikke var tilstrækkelig stærk eller rimelig	94
Kampskridt lovligt trods indsigelse om, at interessen ikke er tilstrækkelig stærk eller rimelig	95
Kampskridt ulovligt, fordi arbejdet ikke anses for at ligge inden for vedkommende fagforbunds naturlige arbejdsområde	96
Kampskridt ulovligt, fordi det strider mod forbudet mod »strejkearbejde«	96
(7) 5 dages fristen i § 9, stk. 1, nr. 3	96
(8) § 9, stk. 1, nr. 4	97
Kollektiv overenskomst forelå	98
Kollektiv overenskomst forelå ikke	99
Gyldighedsspørgsmål	101
Overenskomst gyldigt indgået	101
Overenskomst ikke gyldigt indgået	103
Virksomhedsoverdragelse	103
Hvilken af flere overenskomster er gældende?	104
(9) § 9, stk. 1, nr. 5	105
(10) Betingelsen »til støtte for krav om overenskomst«	106
(11) Tvister om forligsmændenes kompetence	107
(12) Proceduren for behandling af overenskomststridige arbejdsnedlæggelser inden sagens indbringelse for Arbejdsretten	108
Fællesmøder	108
(13) Hvornår og hvor skal fællesmøde afholdes?	111
Stedet for fællesmøde	111
Spørgsmål om fællesmøde dækker flere arbejdsstandsnings	111
Repræsentation på fællesmøde	112
(14) Arbejdsgiverens individualretlige misligholdelsesbeføjelser	112
Den kollektivt arbejdsretlige procedure ikke påbegyndt	113
Bortvisning uberettiget	113
Bortvisning berettiget	113
Betingelserne for kollektiv bortvisning efter påbegyndelsen af den kollektivt arbejdsretlige procedure	114

(15) § 9, stk. 3	116
(16) Forsøg	116
(17) Overenskomstbrud begået af en enkelt lønmodtager	116
(18) Arbejdsretten inkompetent ved parternes aftale	117
(19) § 9, stk. 4	118
§ 10	119
(1) Kompetenceafgrænsningen mellem Arbejdsretten og faglig voldgift	119
Sondringen overtrædelse/fortolkning	119
Andre sager end fortolkningstvister, der hører under faglig voldgift	120
Arbejdsretten er ikke appelinstans for faglige voldgiftsretter	120
(2) Arbejdsretten kan afvise fortolkningstvister	121
(3) Fortolkning af overenskomstbestemmelse præjudicielt spørgsmål i en arbejdsretssag	121
(4) Det er bodsspørgsmålet, der udsættes	125
§ 11	126
(1) Kompetencefordelingen mellem Arbejdsretten og de almindelige domstole, generelt	126
Kompetencereglerens ufravigelighed	127
(2) Den enkelte lønmodtagers adgang til at anlægge sag ved de almindelige domstole	128
Lønmodtagerorganisationens erstatningsansvar over for lønmodtageren	131
(3) I hvilket omfang er uorganiserede lønmodtagere og lønmodtagere, der er udmeldt af deres organisation, omfattet af § 11, stk. 2?	132
Lønmodtageren er ikke og har ikke været medlem af den lønmodtagerorganisation, der er overenskomstpart	132
Lønmodtageren har udmeldt sig af organisationen, før kravet er opstået	132
Lønmodtageren har udmeldt sig af sin organisation, efter at kravet er opstået	133
(4) Hvilke krav kan lønmodtageren indbringe for domstolene?	134
Særligt om bestemmelser i kollektive overenskomster, der tilsigter at gennemføre EU-direktiver	135
(5) Den faglige organisation agter ikke at iværksætte fagretlig behandling	136
Ikke behandling af samme krav ved både Arbejdsretten og de almindelige domstole	136

§ 12	137
(1) Om bod generelt	138
(2) Ikke andre sanktioner end bod og efterbetaling	139
(3) Bod alene sanktion for overenskomstbrud	140
(4) Bod fakultativ	140
(5) Bod for forsøg på overenskomstbrud?	140
(6) Hvem tilfalder boden (eller efterbetalingsbeløbet)?	140
(7) Arbejdet genoptaget før eller umiddelbart efter fællesmøde	141
(8) »straks at gå i arbejde«	141
(9) »savnet rimelig begrundelse«	143
(10) Systematisk aktion	144
(11) Efterbetaling	147
Efterbetaling eller kun betaling for fremtiden?	150
(12) Organisationsansvar	150
Organisationsansvar, når mere end halvdelen af medlemmerne begår overenskomstbrud	151
Organisationsansvar i øvrigt	151
Spørgsmål om organisationsansvar gennem den adfærd, der udvises af enkelte ledende medlemmer af organisationen	151
Organisation rådgiver eller påvirker medlemsvirksomhed til overenskomststridig adfærd	152
Organisationers direkte opfordring til medlemmers overenskomstbrud	152
Særligt om organisationers adfærd på fællesmøde og forberedende retsmøde i Arbejdsretten	153
Organisationers indblanding i den individuelle lønfastsættelse på minimallønsmrådet	153
Organisationansvar statueret	153
Organisationsansvar ikke statueret	154
(13) Bodsfastsættelsen	154
(14) Bodens størrelse	154
Arbejdsgivere og organisationer	154
Ikke procesrente i arbejdsrettsdomme	155
Enkelte lønmodtagere. Faste takster	155
Bodsskærpelse efter forberedende møde i Arbejdsretten	156
Bodstaksterne er maksimumtakster	157
Bodsnedsættelse	158
Bodsrabat ved forlig	158
Grundlaget for bodstaksterne	158
Fremgangsmåden ved en generel ændring af bodstaksterne	158

Størrelsen af bod for andre aktioner end strejker	159
Overarbejdsvægring	159
Temponedsættelse	159
(15) Undskyldende omstændigheder	160
Overenskomstbrud konstateres først ved opmandskendelse i faglig voldgift	160
Arbejdsgivere	161
Lønmodtagere	161
Spørgsmål om individuelt bodsansvar ved siden af organisationsansvar	162
Politisk aktion	162
Særligt om fysisk blokade	162
(16) Forståelig reaktion på modpartens forhold	163
(17) Overenskomststridig adfærd fra modpartens side giver rimelig grund til arbejdsstandsning	165
(18) Trivselsmæssige faktorer, som modparten bærer ansvaret for	166
(19) Vægring ved at deltage i fagretlig behandling	167
(20) Manglende efterlevelse af voldgiftskendelse	168
(21) Adfærd i strid med arbejdsrettsdom eller fagretlig afgørelse	168
(22) Foreløbig afgørelse af, om der foreligger overenskomstbrud	168
§ 13	169
(1) Arbejdsretsprocessen, generelt	169
(2) Parterne i arbejdsretssager	169
(3) Begrebet lønmodtagerorganisation	170
Der skal foreligge en arbejdsgiver/lønmodtager-relation	170
(4) Den mere omfattende organisation er procespart ved Arbejdsretten	170
Hoved- og biintervention	172
Udmeldte medlemmer	173
Særligt om underorganisationers ret til at repræsentere medlemsvirksomheder	174
Spørgsmål om medlemskab af en organisation omtvistet	176
Statsinstitution, amtskommune eller kommune part	176
(5) Eksempler på arbejdsgiverparter	176
(6) Rettergangsfuldmægtige ved Arbejdsretten	177
§ 14	178
(1) Ingen tidsfrister. Frifindelse på grund af klagerens passivitet	178
(2) Klageskriftet	179
Antallet af eksemplarer af processkrifter og bilag	180
Ingen retsafgift i arbejdsretssager	180

§ 15	181
(1) Svarskriftet og yderligere processkrifter	181
(2) Forkyndelse af klageskrift	181
§ 16	183
(1) Sagens forberedelse	183
(2) Forberedende retsmøder	183
(3) Forberedelsen af hastende sager	184
(4) Forlig	185
(5) Sekretariatslederens varetagelse af forberedelsen af visse sager	185
(6) Parternes vedtagelse af, at retsformanden afgør sagen alene	185
(7) Forberedende retsmøder afholdes for lukkede døre	186
§ 17	187
(1) Domsforhandlingen i Arbejdsretten	187
Ikke berammelsesafgift i arbejdsretssager	187
Nedlæggelse af påstande	187
Udvidelse af påstande	187
Anbringender, der frafaldes	188
Afgørelsen kan ikke gå ud over parternes påstande og anbringender	188
Forelæggelsen	188
Bevisførelsen	189
Bevisbyrde og beviskrav	189
(2) Offentlighed	191
§ 18	192
(1) Arbejdsrettens domme og andre afgørelser	192
Realitet og formalitet	192
Afvisning eller frifindelse?	192
Fuldbyrdelses- og anerkendelsesdomme	193
Arbejdsretten afgiver ikke responsa	194
Sagsomkostninger	194
Ikke procesrenter i arbejdsretsdomme	195
(2) Rådslagning og votering	195
(3) Domsvedtagelse	195
§ 19	196
(1) Dommens afsigelse	196
Offentliggørelse af Arbejdsrettens domme	196

(2) Ikke offentliggørelse af dissenser	196
(3) Den tabende parts betaling af et beløb til Arbejdsretten	197
§ 20	198
(1) Udeblivelse fra møder i Arbejdsretten	198
(2) Genoptagelse af sager, hvori der er afsagt udeblivelsesdom	198
(3) Genoptagelse af arbejdsretsdomme	199
(4) Genoptagelse af sager afgjort i medfør af arbejdsretslovens § 16, stk. 3	199
§ 21	200
(1) Inddrivelse af krav fastslået af Arbejdsretten eller andre fagretlige instanser, generelt	200
Inddrivelse ved modregning i løn	201
(2) Henvisningen til retsplejelovens regler om tvangsfuldbyrdelse	201
Fuldbyrdelsesfrist	202
(3) Inkassoomkostninger og omkostninger for fogedretten	203
(4) Indsigelser mod rigtigheden af en afgørelse, der ønskes fuldbyrdet	203
Ikke længere henvisning til Arbejdsretten i tvivlsomme sager	204
§ 22	205
(1) Normen	205
Udmeldte lønmodtagere	206
Kollektivt overenskomstforhold skal foreligge	206
Nærmere om Normens enkelte bestemmelser	206
Normens § 5, stk. 2	208
(2) Den ændrede affattelse af bestemmelsen ved 1997-loven. Udpegning af opmænd ved faglig voldgift	209
§ 23	211
§ 24	212
(1) Færøerne	212
(2) Grønland	212

Bilag

Bilag 1	Hovedaftalen mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen i Danmark af 1973 med ændringer pr. 1. marts 1981, 1. marts 1987 og 1. januar 1993	213
Bilag 2	Lovbekendtgørelse nr. 192 af 6. marts 1997 om mægling i arbejdsstridigheder	217
Bilag 3	Norm for regler for behandling af faglig strid	223
Bilag 4	Lov nr. 123 af 31. marts 1985 om fornyelse og forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m.v.	225

Bilag 5	Udvalgte dele af retsplejeloven jf. lovbekendtgørelse nr. 752 af 15. august 1996 med senere ændringer som gældende pr. 1. april 1997	229
Bilag 6	Lov nr. 111 af 21. marts 1979 om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse	257
Bilag 7	Regler for den fremgangsmåde, der med hensyn til spørgsmålet om fagdommeres inhabilitet bør følges ved deres indkaldelse til deltagelse i den enkelte sag ved Den faste Voldgiftsret	259
Bilag 8	Arbejdsrettens sammensætning pr. 1. april 1997	261
Bilag 9	Arbejdsrettens sagsantal og andre statistiske oplysninger 1986-96	265
Arbejdsretsdomme m.v.		267
Domme m.v. afsagt af de almindelige domme		271
Stikordsregister		273

Forord

Denne anden udgave af Arbejdsretsloven med kommentarer fremkommer som følge af gennemførelsen af lov nr. 183 af 12. marts 1997 om Arbejdsretten. Der er medtaget referater af de fleste af Arbejdsrettens domme afsagt i tidsrummet 1. januar 1987 til 31. december 1996 og enkelte ældre afgørelser samt af domme og kendelser afsagt af de almindelige domstole og offentliggjort inden den 1. januar 1997.

Roskilde, d. 1. april 1997

Niels Waage